

15 septembrie 2023

COMUNICAT

cu privire la posibila blocare a angajărilor în instituțiile de cercetare din România și eliminarea posturilor vacante

În contextul discuțiilor recente privind adoptarea unor măsuri de austeritate bugetară, în spațiul public a fost avansată și ideea blocării angajărilor în instituțiile de cercetare, inclusiv prin eliminarea posturilor vacante. Considerăm că o astfel de decizie, dacă va fi adoptată, va crea distorsiuni majore în mediul științific, afectând profund un domeniu unde România are, oricum, restanțe majore. Prezentăm câteva aspecte de luat în considerare.

1. Îngrădirea oportunităților de promovare în cariera de cercetător va pune sub semnul întrebării îndeplinirea jalonului 274 din Planul Național de Redresare și Reziliență - PNRR (R3 - C9) și a recomandărilor PSF (corelate cu jalonul R2 - C9), care impun asigurarea promovării cercetătorilor pe grade profesionale superioare conform principiului meritocrației. Deoarece în prezent promovările sunt posibile doar prin susținerea de concursuri pe posturi vacante, eliminarea acestora va conduce la un blocaj sistemic, fără precedent în istoria recentă a cercetării românești, comparabil cu modelul implementat de guvernarea comunistă în anii 1980, inducând și o stare de tensiune majoră în rândul cercetătorilor, inclusiv migrarea acestora, în special a tinerilor, în instituții de cercetare sau de învățământ superior din Europa și America de Nord.
2. Deoarece blocarea angajărilor și a promovărilor în cercetare contravine obiectivului O.S.1.1 din Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) privind atragerea și menținerea în sistemul de cercetare a resursei umane înalt specializate, există riscul iminent al suspendării fondurilor de coeziune POCIDIF, POR, POS. SNCISI este parte a unei condiții favorizante pentru accesarea programelor europene pe fonduri de coeziune POCIDIF, POR, POS și, drept urmare, România este obligată să nu adopte măsuri contrare celor asumate prin Strategie și agreeate cu Comisia Europeană.
3. Blocarea angajărilor în domeniul cercetării și eliminarea posturilor vacante va avea ca efect neîndeplinirea indicatorilor și a obiectivelor strategice pentru unele proiecte PNRR. Amintim că, în luna mai 2023, au fost semnate contractele de finanțare din competiția PNRR C9, investiția 8. Un procent semnificativ (peste 30%) din aceste proiecte au poziții deschise pentru doctoranzi și tineri cercetători, cu intenția declarată a organizatorilor competiției ca, după încheierea proiectelor PNRR, tinerii cercetători să-și continue cariera în cercetare în România. Blocarea angajărilor în

instituțiile de cercetare și eliminarea posturilor vacante reprezintă un semnal negativ adresat tinerilor cercetători implicați în astfel de proiecte, încurajându-i să se orienteze, de pe acum, către universități și institute de cercetare din străinătate, sau să se reprofileze în alte domenii de activitate. Aceeași observație este valabilă și pentru *Proiectele de cercetare pentru stimularea tinerelor echipe independente* (TE) și *Proiectele de Cercetare Exploratorie* (PCE), aflate în prezent în derulare sau în faza de evaluare.

4. Este bine cunoscut faptul că media de vârstă a angajaților din domeniul cercetare este una ridicată, foarte mulți specialiști urmând a îndeplini vârsta de pensionare în curând. În mod evident, pozițiile care vor fi lăsate libere prin pensionări, și care ar trebui ocupate de către tineri, vor rămâne neocupate, accelerând și mai mult criza de personal din institutele de cercetare.
5. Reducerea finanțării cercetării, prin blocarea angajărilor și eliminarea posturilor vacante, va afecta puternic programele și proiectele de cercetare instituționale. Indiferent de forma de organizare și subordonare administrativă, majoritatea entităților de cercetare din România își modelează activitățile în jurul unor programe și proiecte de lungă durată, care pot fi derulate doar în condițiile asigurării numărului necesar de cercetători. Eliminarea din structura personalului a unor poziții va determina apariția unei falii între generații și va conduce inevitabil la dispariția din sistemul de cercetare românesc a unor specializări de înaltă calificare, esențiale pentru știința și cultura națională.
6. Institutele aflate în subordinea Academiei Române sau a Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării ar trebui supuse, conform reglementărilor în vigoare, unor tratamente identice cu cele de care se bucură entitățile de cercetare din universități. Totuși, potrivit informațiilor lansate în spațiul public, blocarea angajărilor și eliminarea posturilor vacante va afecta, la fel ca în anul 2022, doar institutele din subordinea Academiei Române sau a Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării.

CNCS și CCCDI au atras de mai multe ori atenția asupra situației precare a finanțării cercetării. În ultimii 10-15 ani, partidele politice au asigurat, cu diverse ocazii, comunitatea academică asupra faptului că domeniul științific se numără printre prioritățile naționale, fiind avansată, ca reper, ideea alocării a 1% din PIB pentru cercetare. În realitate însă, cercetarea s-a confruntat cu o subfinanțare cronică, mult sub nivelul promisiunilor făcute și țintelor enunțate. În prezent, procentul alocat cercetării este mult sub media europeană, țara noastră ocupând ultimul loc în Uniunea Europeană după numărul cercetătorilor raportat la numărul populației.

În concluzie, considerăm că blocarea angajărilor în cercetare și eliminarea posturilor vacante va afecta, într-o perspectivă imediată, derularea programelor științifice stabilite deja, inclusiv a celor cu finanțare europeană, iar pe termen lung va avea ca efect mărirea decalajelor față de restul statelor din Uniunea Europeană. Suntem ferm convinși că investițiile în educație, cercetare și inovare reprezintă piloni esențiali pentru dezvoltarea economică durabilă și competitivitatea internațională a României.